

Zapisnik 1. sestanka medresorske delovne skupine za preoblikovanje živil

Datum: 17.12. 2018, od 9:00 do 11:30 ure

Kraj: MZ, Tivolska 50, 9. nadstropje

Prisotni: imenovani člani delovne skupine za izboljšanje ponudbe živil in preoblikovanje sestave živil

Dnevni red:

1. Aktivnosti v povezavi s trženjem in preoblikovanjem živil
2. Poročilo o doseganju ciljev izvajanja nacionalnega AN za zmanjševanja uživanja soli v prehrani prebivalcev Slovenije
3. Nacionalna shema označevanja živil
4. Usmeritve na področju prehrane na ravni EU
5. Razno

Dr. Majeta Recek je uvodoma predstavila Nacionalni program o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015-2025: kateri so zastavljeni cilji, prednostna področja, spremljanje izvajanja ter kako poteka povezovanje in informiranje deležnikov.

AD1

Predstavljene so bile aktivnosti oziroma programi, ki potekajo v okviru akcijskega načrta za izvajanje nacionalnega programa do leta 2018. V okviru programa PREŽIVI, ki ga vodi GZS in katerega partner je NIJZ je bilo izpostavljeno, da se le-ta leta 2019 izteka. V tem obdobju so bile podpisane zaveze s sektorjem pijač, mlekarskim in pekarskim sektorjem. Pri prvih dveh gre za zaveze zniževanja sladkorja v izdelkih, pri zadnjem pa soli. GZS pripravlja katalog živil izboljšane sestave. Do sedaj je v katalogu že 100 izdelkov ustrezne sestave. Na področju sladkorja poteka raziskava, ki jo vodi NUTRIS. Trenutno poteka zbiranje podatkov. ZPS je izpostavila problem dodanega sladkorja v živilih in izračun le-tega. Problematična je kategorija jogurtov, kjer se je količina sladkorja do danes v primerjavi z letom 2014 dvignila za 14 %, zato je znotraj te kategorije še veliko prostora za izboljšave. Zaveze mlekarskega sektorja so znižanje dodanega sladkorja v mlečnih izdelkih za 10% do leta 2020. NIJZ je podal informacijo, da smo vključeni v WHO profiliranje živil namenjenih dojenčkom in malčkom. Pregled živil v lanskem letu je pokazal, da je na podlagi profiliranja WHO samo 20% živil ustreznih za to kategorijo. Zopet največji problem predstavlja dodani sladkor, vendar pa brez sodelovanja z industrijo ne bomo dosegli zelenega učinka.

AD2

S strani NIJZ je bilo predstavljeno poročilo o doseganju ciljev Nacionalnega akcijskega načrta za zmanjševanje uživanja soli v prehrani prebivalcev Slovenije (ANSOL) za obdobje 2010-2020, ki je bil v letu 2010 napredno zasnovan in lahko služi kot osnova še za druga hranila. Bistvo je doseči zmanjšanje vnosa soli z usklajenim pristopom. V okviru evalvacije je bilo prepoznanih 7 ključnih ugotovitev:

- **v bodoče potrebno vključiti aktivnosti trgovskega sektorja** (do sedaj samo MZ, industrija in NIJZ);
- postavljene so bile ciljne vrednosti za kategorije izd. kruh, pekovski izd. in mesni izd., vendar niso bile dosežene;
- obroki zaužiti izven doma in pripravljene jedi so prepoznani kot izredno pomemben vir vnosa soli pri prebivalcih Slovenije, čeprav niso poseben predmet AN. Opaziti je rahlo

- poslabšanje na tem področju od leta 2011-2015, zato je še veliko prostora za izboljšave. Prav tako ciljne vrednosti še niso določene;
- kampanja osveščanja potrošnikov je bila izvedena samo 1x vendar uspešno, zato je potrebno v bodoče več aktivnosti na tem področju. Potrebno je upoštevati, da so zdravstveni delavci pomembni in zanesljivi partnerji ANSOL, ki s tovrstnim ozaveščanjem nadaljujejo. Trend dosoljevanja se nadaljuje, kar je priložnost za izboljšave na tem področju v prihodnjih letih;
 - ANSOL posebej ne omenja s soljo tesno povezanega javnozdravstvenega ukrepa, to pa je jodiranje soli. Obstaja zaskrbljenost, da se bo z nižanjem vnosa soli v populaciji nižala tudi preskrba z jodom, zato je treba primerno spremljati tako vnos soli kot tudi preskrbljenost z jodom v različnih populacijskih skupinah;
 - ANSOL ne določa kazalnikov, na podlagi katerih bi spremljali napredek pri doseganju končnega cilja, to je zmanjšane vnosa soli pri prebivalcih Slovenije. Vendar je izvajanje ANSOL tesno povezano s strateškim ciljem Resolucije o prehrani in telesni dejavnosti 2015 – 2025, ki kvantitativno ovrednoti zmanjšanje vnosa soli v populaciji za 15 %. Nova raziskava je načrtovana za leto 2019, bo zadnja ki bo evalvirala stanje AN;
 - ANSOL se izteče leta 2020, desetletno obdobje bo treba primerno obeležiti in se na osnovi zbranih dokazov in odprte strokovne razprave usmeriti v nadaljnje preventivno delovanje. Takrat bo tudi priložnost še za eno kampanjo osveščanja; Poročilo bo objavljeno na spletni strani "ne soli.si".

NIJZ vidi katalog GZS kot odlično orodje pri javnem naročanju v javnih zavodih. Prav tako je NIJZ izvedel raziskavo model razumevanja označbe živil. Ključne ugotovitve so bile, da je **okus pri potrošniku zelo pomemben faktor za odločanje o nakupu**, trditvam na živilih vedno manj zaupajo, oznakam ne sledijo, ker jih je preveč, pri preoblikovanju živil zaupajo državi in strokovnim institucijam, prednost imajo slovenski proizvajalci in slovenske blagovne znamke.

Po podatkih GZS je povprečna slanost belih in mešanih kruhov 1,3 g/100 g, razmišljajo pa o postavitvi nove recepture za šolske kruhe.

ZPS je poudarila **vidik koregulacije** v bodoče ter, da bi bilo potrebno pri novem AN postaviti mejo tako za sol kot za sladkor, kar podpira tudi NUTRIS. Vsi prisotni pa se strinjamo, da je **ključno postopno zniževanje soli z vidika potrošnikov**.

AD3

S strani NUTRIS je bil na kratko predstavljen projekt »Simboli na živilih kot orodje potrošnikom za lažanje izbire zdravju koristnih živil«, ki je potekal v okviru Ciljnega raziskovalnega programa. Projekt je želel odgovoriti na tri ključna vprašanja:

1. Kako pogosto se pojavljajo simboli na živilih in kakšna je prehranska sestava živil, ki nosijo simbol.
2. Kako prebivalci razumejo različne simbole
3. Kakšno priložnost v označevanju s simboli vidi živilsko-predelovalna industrija

Projekt je med prebivalci različnih starostnih skupin razkril dobro prepoznavnost simbola Društva za zdravje srca in ožilja. Tudi industrija bi imela interes označevati živila z dobro uveljavljenim simbolom. Največji izziv ta hip predstavljajo merila za podeljevanje simbola in odločitev za vzpostavitev prostovoljne nacionalne sheme za dodatno označevanje živil.

AD4

S strani MZ je bilo poudarjeno, da so države članice EU na področju prehrane kot pomembne prioritete opredelile: spremljanje preoblikovanja živil (reformulacija), javno naročanje živil in trženje otrokom, kamor bo Evropska komisija v okviru skupnega ukrepa (joint action) usmerila financiranje v prihodnjem letu.

Zapisala: Mojca Triler